KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUSÄÄTIÖ

Opas kommunikointisovelluksen käyttöön

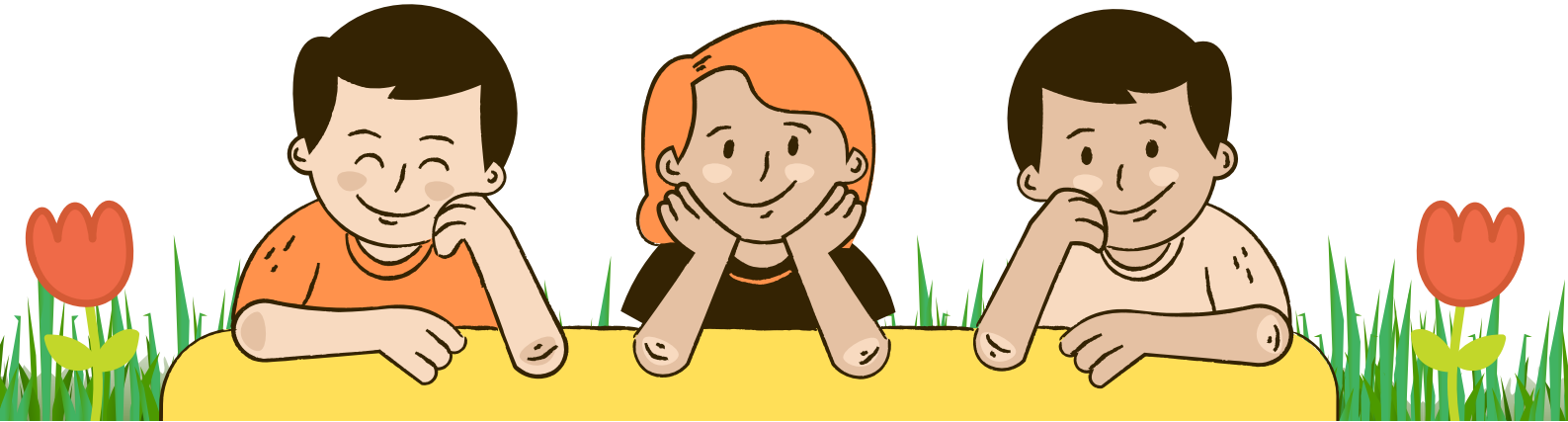

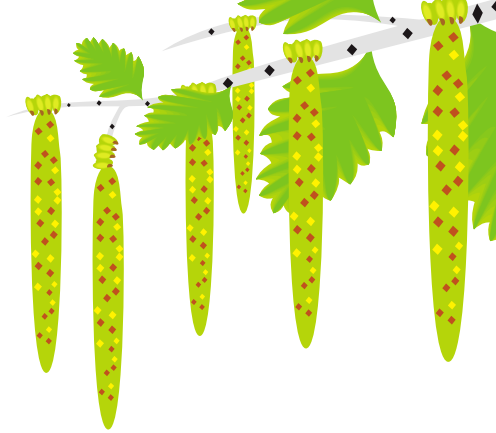

Alkusanat

Tässä oppaassa käsitellään puhetta tukevia ja korvaavia kommunikointimenetelmiä, sekä Go talk now -kommunikointisovellusta.
Tämä opas on osa sosiaalialan opintojeni opinnäytetyötäni.

Haluan sydämellisesti kiittää opinnäytetyöni tilaajaa Kehitysvammaisten palvelusäätiötä,
sekä Satakunnan ammattikorkeakoulua ja opinnäytetyöni ohjaajaa.

Tekijä: Krista Ojala
2022

Sisällys

- Hieman oppaan sisällöstä 4
- Mitä on kommunikointi 5
- Mitä tarkoittaa AAC 6
- Erilaisia kommunikointikeinoja 7
- Go talk now -kommunikointisovellus
    - Oikean kurssin asettaminen 8
    - Käytön aloittaminen 9
    - Uuden kirjan luominen 10
    - Uuden sivun luominen 11
    - Painikkeen muokkaaminen 12
    - Painikkeen toiminnot ja sivun linkitys 13
    - Sivun asetukset 14
    - Näkymäsivu 15
    - Asetukset 16
    - Mallisisältö, esimerkki 17
    - Monia tapoja käyttää sovellusta 18
- Muita kommunikointisovelluksia 19
- Hyödyllisiä linkkejä 20

Lähteet

Hieman oppaan sisällöstä

Tämä opas sisältää tekstiä, kuvia ja **QR**-koodeja. **QR**-koodien avulla voit siirtyä aiheeseen liittyviin erillisiin ohjevideoihin tai sivustoihin. **QR**-koodin saat avattua puhelimella **QR**-koodinlukijalla, tällaisia sovelluksia löydät puhelimen sovelluskaupasta, jos sellaista ei puhelimella valmiiksi ole.

Sovellus jota esimerkiksi voit käyttää on QR Code Reader.
Löydät sen Androidille Google Play -kaupasta ja Applen tuotteille App Storesta. Jos luet opasta sähköisessä muodossa linkit aukeavat **QR** -koodia painamalla.

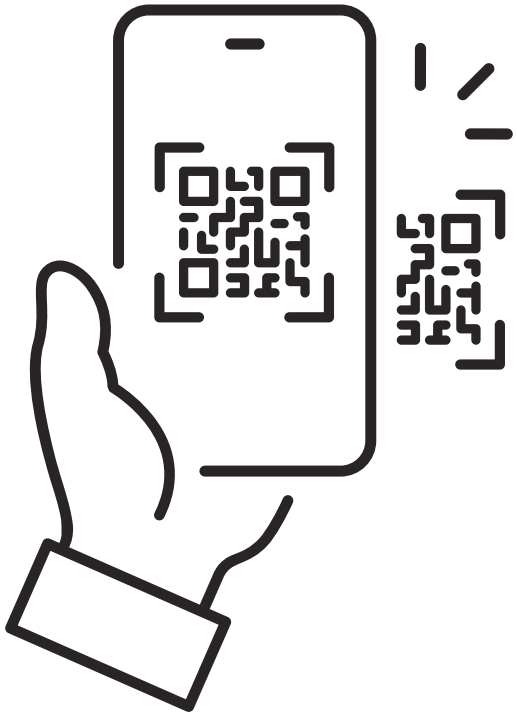

Vuorovaikutus ja kommunikointi

Mitä on vuorovaikutus?

Vuorovaikutus on yhdessä kokemista, tekemistä ja olemista. Vuorovaikutuksessa ei ole kyse pelkästään puheesta. Siihen kuuluu myös eleet, äänensävyt, ilmeet ja kehonkieli. Jokaisella on tarve olla vuorovaikutuksessa. VUorovaikutustaitoja voi kehittää ja ne ovat taitoja, jotka alkavat kehittymään heti syntymästä

Mitä on kommunikointi?

Kommunikointi on tunteiden, ajatusten, mielipiteiden, havaintojen, kokemusten ja odotusten vaihtamista ihmisien välillä. Kommunikointi pohjautuu vuorovaikutukseen ja se tapahtuu yhteisen kielen välityksellä. Kommunikoinnin yleisin muoto on puhe, mutta kommunikoida voi myös muilla keinoilla. Vuorovaikuttamaan ja kommunikoimaan opitaan kanssakäymisessä toisten kanssa

Onnistuneita kohtaamisia

Mitä tarkoittaa AAC?

AAC on lyhenne, joka tulee englannin kielen sanoista **Augmentative, Alternative, Communication**. AAC termiä käytetään kun puhutaan puhetta tukevasta, korvaavasta ja täydentävästä kommunikoinnista

Puhetta tukevalla, täydentävällä ja korvaavalla kommunikoinnilla (AAC) tarkoitetaan viestintää, jossa käytetään esimerkiksi tukiviittomia, kuvia tai blisskieltä.

Kuvilla ja Bliss-symboleilla tapahtuvassa viestinnässä tarvitaan apuvälineitä. Apuväline voi olla kommunikointikansio, kommunikointitaulu, puhelaite tai kommunikointiohjelma

Samoin kuin kaikessa kommunikoinnissa, myös puhetta tukevassa, täydentävässä ja korvaavassa kommunikoinnissa viestintää tapahtuu myös eleiden, kosketuksen ja kehonkielen kautta.

Näiden sanattomien ilmaisukeinojen merkitys voi jopa korostua, ja joillekin ne voivat olla heidän ainoa kommunikointikeinonsa.

Erilaisia kommunikointikeinoja

Olemuskieli

Eleet, ilmeet ja olemuskieli ovat oleellinen osa kommunikointia ja vuorovaikutusta. Joillekin ihmisille olemuskieli on ainoa kieli, jolla he ilmaisevat itseään.

Piirtäminen ja kirjoittaminen

Piirtäminen ja kirjoittaminen toimivat kommunikoinnin tukena niissä tilanteissa, joissa kommunikoinnin apuvälinettä ei ole saatavilla tai apuvälineestä ei löydy tarvittavaa kuvaa tai symbolia.

Kuvat

Kuvat puhetta korvaavana kommunikointina mahdollistavat viestin välittämisen ja vastaanottamisen. Viestintä voi tapahtua yhdellä tai useammalla kuvalla. Samaa asiaa voidaan kuvata erilaisilla kuvilla.

Tukiviittomat

Tukiviittomia käytetään puheen ymmärtämisen ja kielen kehityksen tukena. Tukiviittomia käytettäessä puheesta viitotaan lauseen avainsanat. Esimerkiksi lauseesta "laita sukat jalkaan" viitotaan sana "sukat". Tukiviittomia käytettäessä tärkeintä ei ole se meneekö viittoma oikein, vaan se, että viittomia käytetään.

Kommunikointisovellukset

Kommunikointisovellukset toimivat kommunikoinnin apuvälineinä. Kommunikointisovellus asennetaan yleensä tietokoneeseen tai tablettilaitteeseen.

Qr -koodin kautta pääset lukemaan aiheesta enemmän

Go talk now - kommunikointisovellus

Oikean kurssin asettaminen

- Oikeanlainen ajattelutapa aloittamisessa on tärkeää: Oleta kyvykkyyttä.
- Kunnioita erilaisia tapoja kommunikoida
- Muista että samanaikaisesti voi viestiä monin eri keinoin, esimerkiksi sanoilla ja näyttämällä
- Ota kommunikoija mukaan sovelluksen ohjelmointia koskeviin päätöksiin
- Mieti tavoitteita ja päämäärää suunnitellessasi sisältöä
- Ole luova
- Sovellus on monipuolinen, vain mielikuvitus on rajana erilaisten käyttötapojen keksimisessä

Käytön aloittaminen

- Go Talk Now-sovelluksessa voit luoda kommunikointikirjoja interaktiivisten viestipainikkeiden avulla.
- Voit myös luoda kuvista näkymäsivuja, jossa on viestejä toistavia kosketuspisteitä.
- Näppäimistösivuille voit kirjoittaa viestejä hyödyntäen ennustavaa sanansyöttöä ja viestin toistoa teksti puheeksi-toiminnon avulla.
- Kotisivun Ohje-painikkeesta löydät käyttöohjeet suomen kielellä.
- Paras tapa oppia käyttämään Go Talk Now -sovellusta on tekemällä itse kommunikointisivuja

Go talk now esittelyvideo

Uuden kirjan luominen

- Sovellukseen voi luoda useita kirjoja
- Kirjavalikkoon pääsee aloitussivun kautta painamalla sivun alareunassa olevaa kirjan nimeä
- Valikossa voi luoda kirjoja, muokata niiden nimiä, ladata ja varmuuskopioida kirjoja
- Uudessa luodussa kirjassa ei ole valmiiksi sisältöä, vaan se on mentävä muokkaustilan kautta itse luomaan.
- Uuden kirjan sivun näkymässä on aloittaessa vain tyhjiä ruutuja

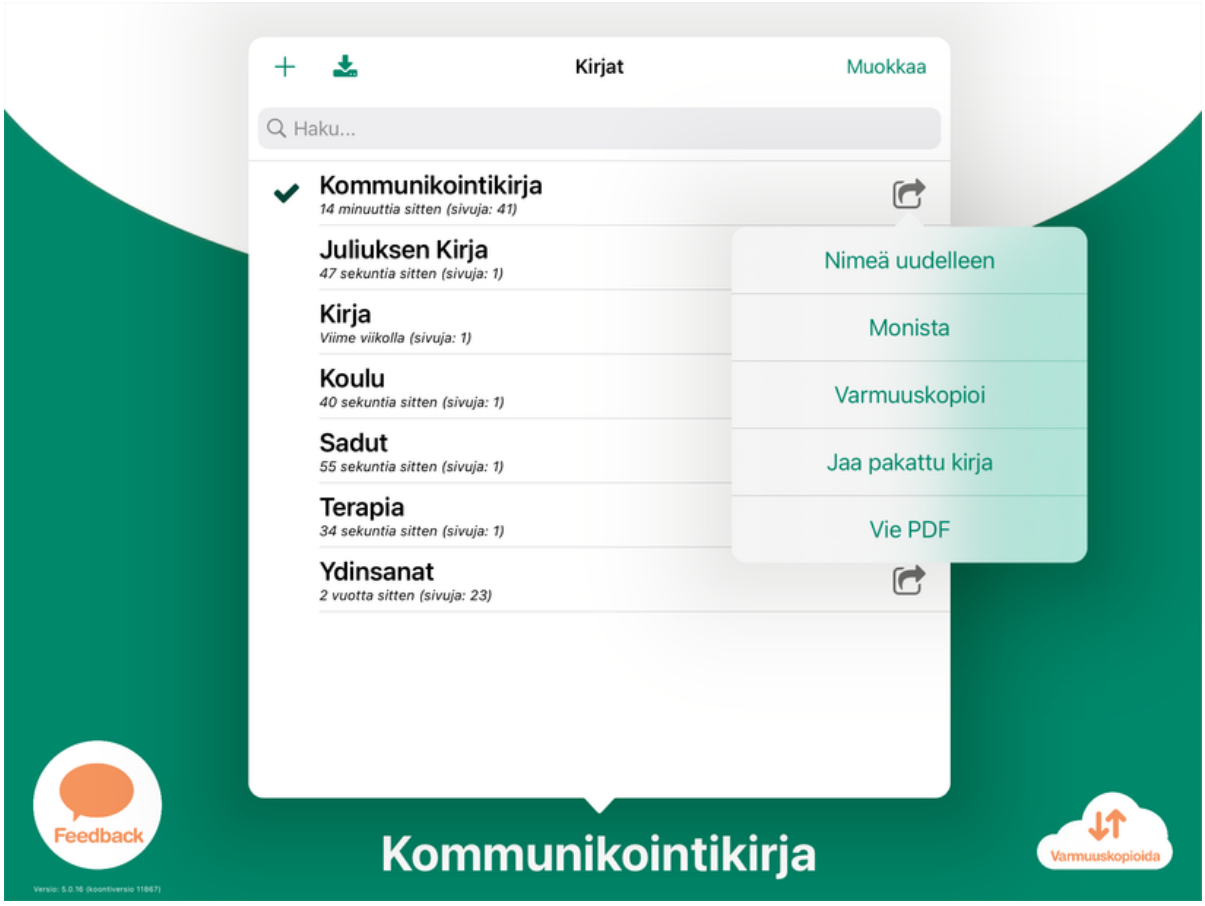

Video uuden kirjan luomisesta

Uuden sivun luominen

Uusi sivu luodaan muokkaustilassa, aloitussivun oikeassa alakulmassa olevaa symbolia painamalla, symbolissa kolme sivua pinossa. Symbolia painamalla aukeaa valikko, josta voit valita minkälaisen uuden sivun haluaa luoda. Sivuvaihtoehtoja on esimerkiksi painikesivu ja näkymäsivu

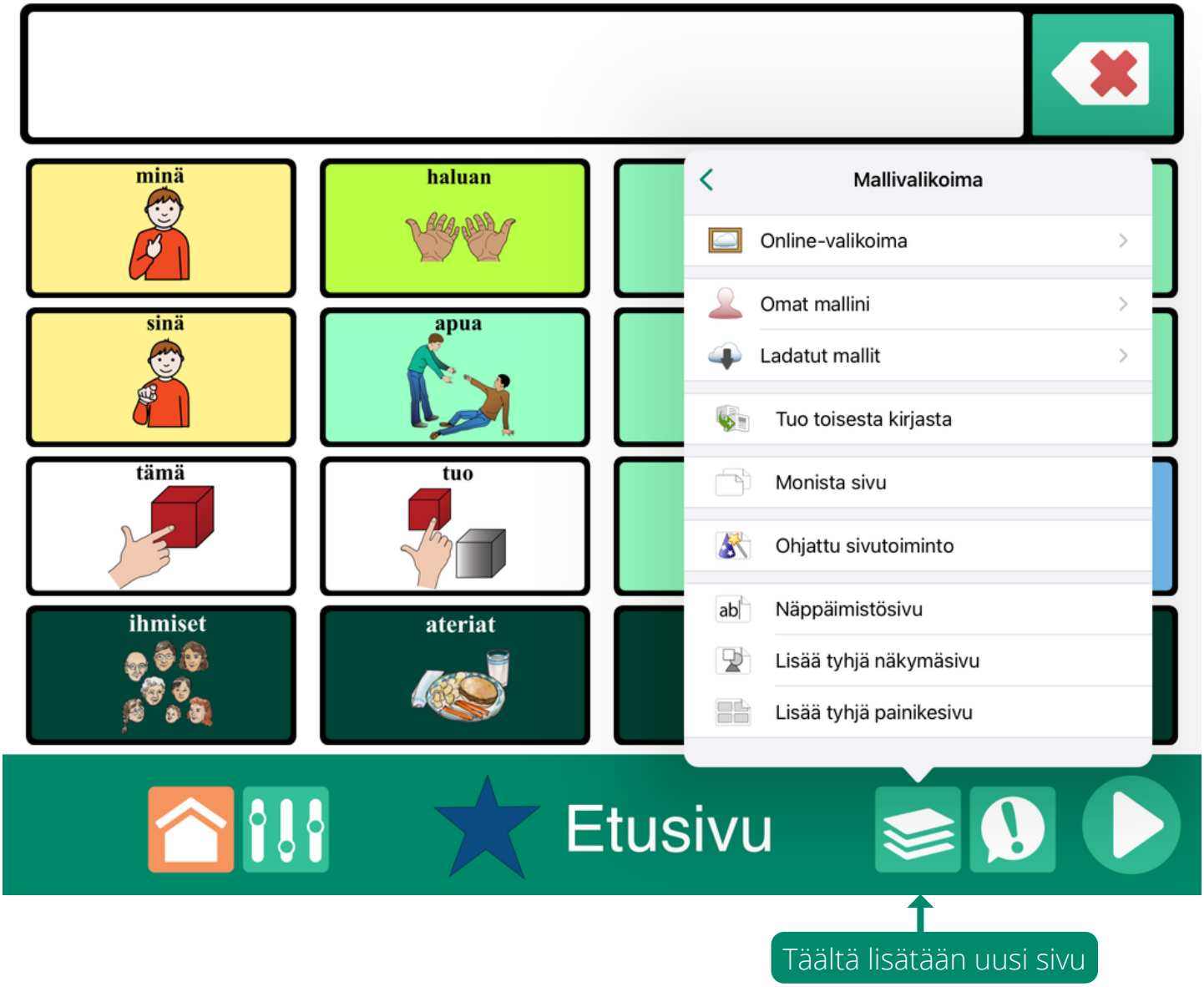

Täältä lisätään uusi sivu

Video sivun luomisesta

Painikkeen muokkaaminen

- Painiketta pääset muokkaamaan muokkaustilassa painamalla painiketta jota haluat muokata
- Voit muokata painikkeen tekstiä, kuvaa, kuvan taustaa, painikkeen reunan väriä, painikkeen auditiivisen vihjeen sisältöä ja painikkeen toimintaa.
- Painikkeen kuvana voit käyttää laitteen kuvia, internet haun kuvia, kuvakirjaston kuvia tai esim. tallentaa papunetistä kuvia laitteelle ja hyödyntää niitä

Video painikkeen muokkaamisesta

Painikkeen eri toiminnot ja sivun linkitys

- Painikkeelle on mahdollista muokata erilaisia toimintoja. Tällaisia toimintoja on esimerkiksi, teksti puheeksi tai videotiedosto.
- Jos painikkeeseen on laitettu toiminnoksi video, toistaa se sen, painikkeen painamisen jälkeen.
- Sivulle voi myös määrittää eri toimintoja.
    - Esimerkiksi voi määrittää, että toiminnon jälkeen sovellus hyppää painikkeen painamisesta tietylle sivulle.

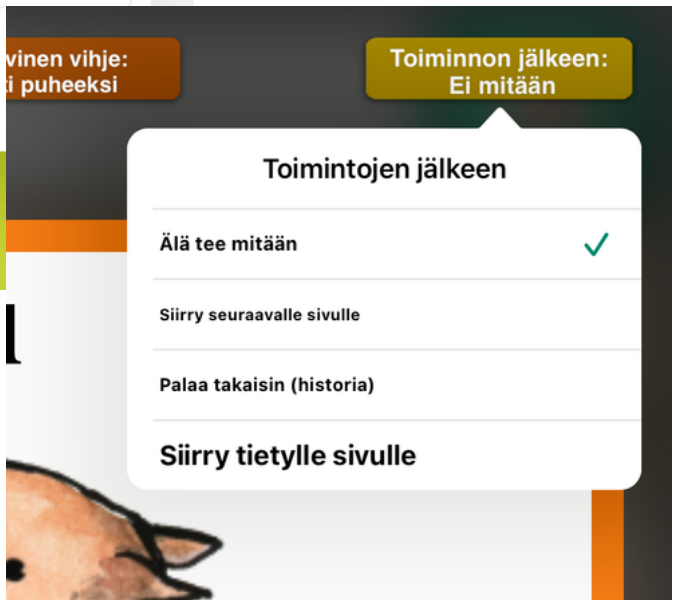

Video painikkeen toiminnoista

Sivun asetukset

- Sivun asetuksia säädetään kirjan muokkaustilassa.
- Muokkaustilassa näkyy sivusta myös tyhjät painikkeen paikat, kun taas toimintatilassa näkyy vain jo luodut painikkeet.
- Sivun asetuksissa voidaan muokata:
  - sivun taustaa
  - painikkeiden määrää
  - sivulle voi lisätä ilmaisupalkin viestin ilmaisua varten

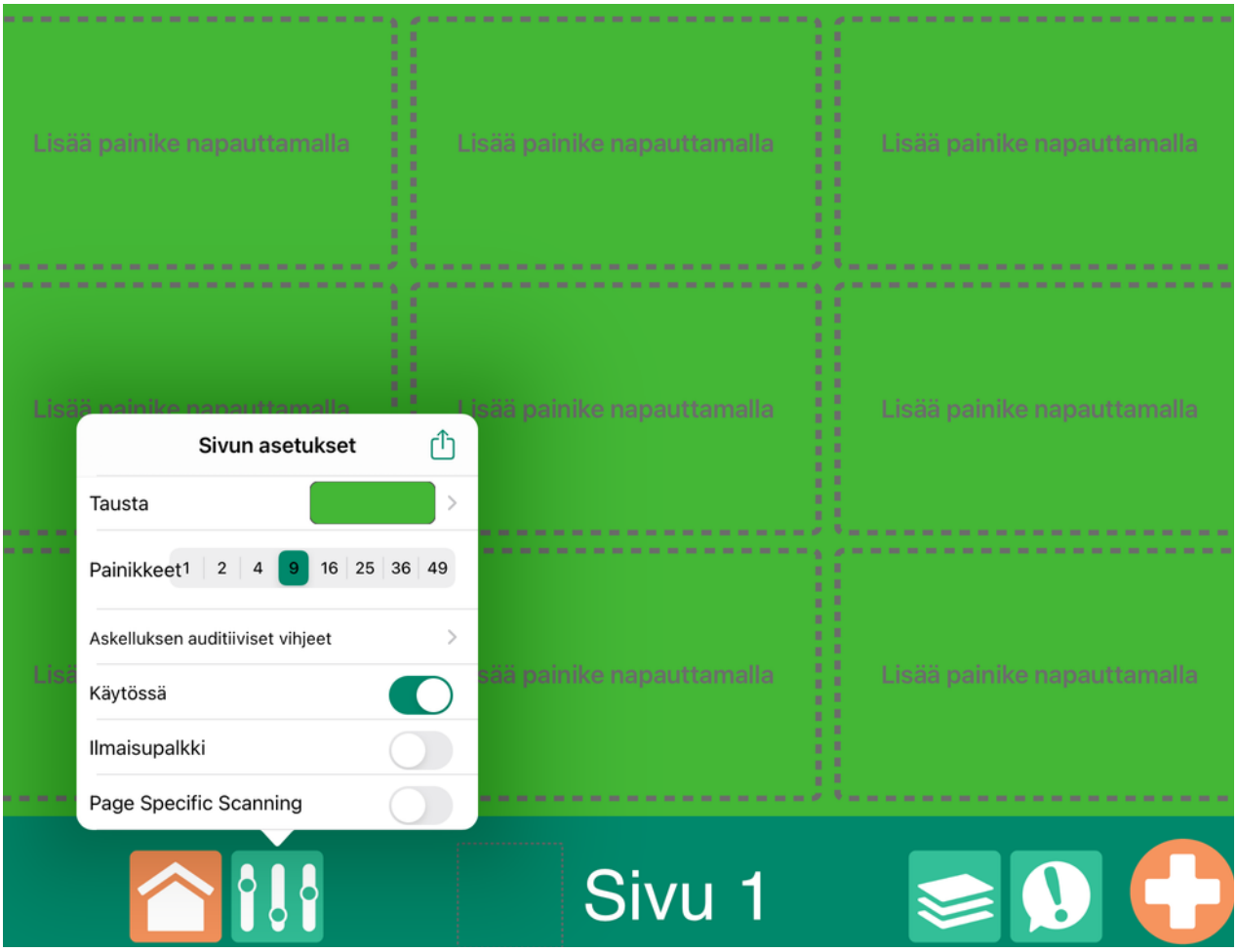

Sivun asetukset löytyvät täältä.

Video sivun asetuksista.

Näkymäsivu

- Näkymäsivu luodaan sivun lisäämisvalikosta plus merkistä valitsemalla näkymäsivu.
- Näkymäsivuun lisätään kuva oikeasta alakulmasta.
- Painikkeita lisätään näkymäsivun plus merkistä.
- Painikkeen alueen voi valita venyttämällä sinisen alueen reunoja. Toimintatilassa nämä painikkeet näkyvät läpinäkyvinä.
- Näkymäsivun painikkeeseen voi lisätä toimintoja samoin kuin muissakin sivuissa, voi esimerkiksi tallentaa ääniviestejä tai lisätä teksti puheeksi toiminnon

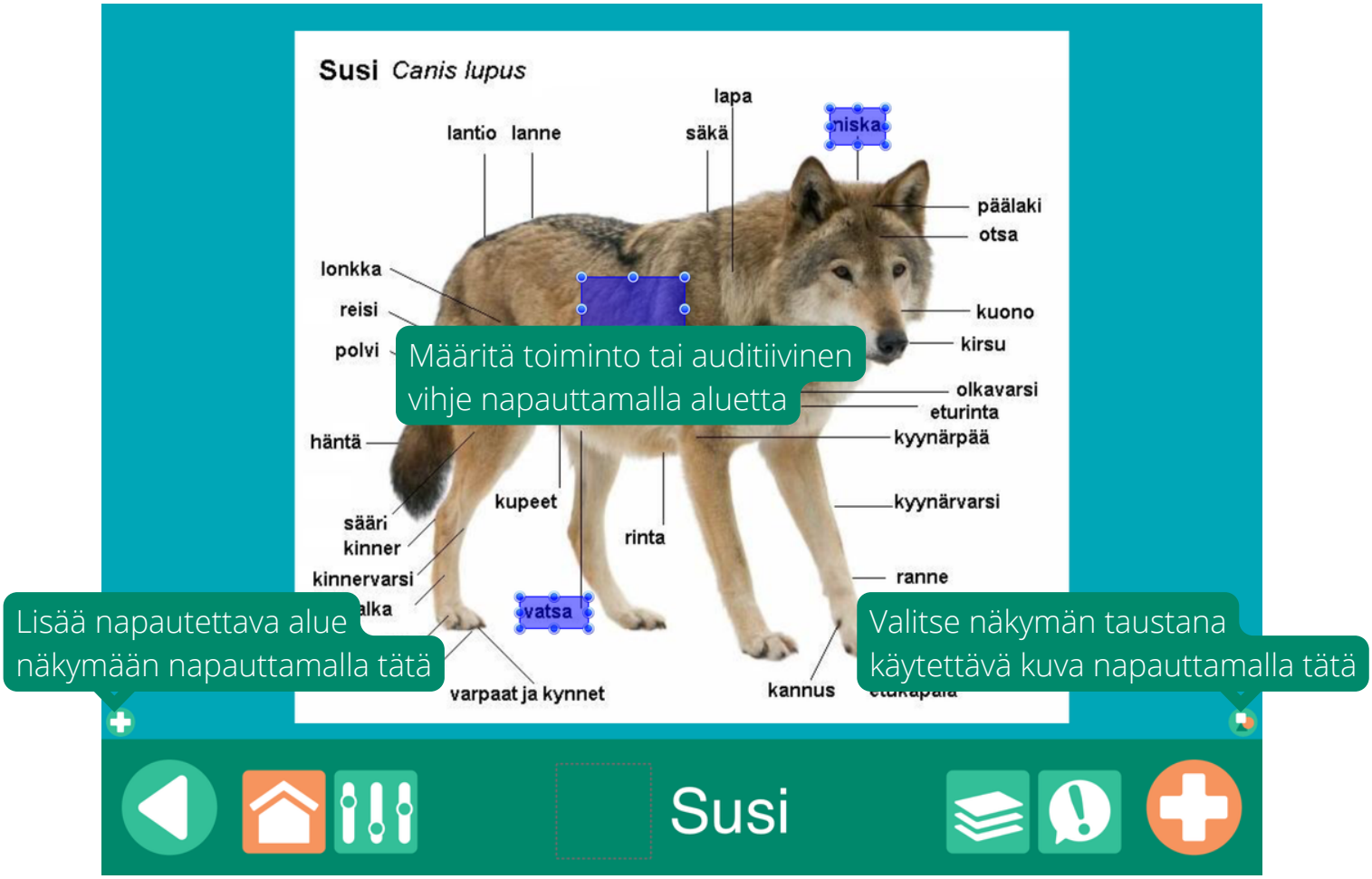

Video näkymäsivusta

Asetukset

- Sovelluksen asetukset löytyvät kirjan aloitusnäkymästä.
- Asetuksista pystyy muokkaamaan esimerkiksi painikkeita, toimintatilaa, ilmaisupalkkia, askellusta, testiominaisuuksia ja kieltä.
- Asetuksista voi piilottaa navigointipalkin tai muuttaa kotipainikkeen toimintoja
- Asetuksissa voi myös muuttaa sovelluksen toimintoja esimerkiksi voi estää sovelluksen lepotilaan menemisen

Video asetuksista

Go talk now

Mallisisältö, esimerkki kirjan sivusta

Sovellukseen pystyy lataamaan online valikoimasta myös valmista sisältöä. Sisältöä löytyy eri kielillä. Omia kirjoja voi myös jakaa toisille. Kuvassa esimerkki miltä kirjan pääsivu voi näyttää. Pääsivulla olevien tummanvihreällä taustalla olevien painikkeiden kautta kirja siirtyy niistä laajemmin kertoviin sisältöihin. Ilmaisupalkkiin voi kerätä sanoja napauttamalla painikkeita kaksi kertaa ja muodostaa näin lauseita. Lauseet toistuvat ilmaisupalkista palkkia painettaessa. Voit kerätä ilmaisupalkkiin sanoja eri sivuilta ja toistaa asian, kun se on valmis

Video mallisisällöstä

Monia tapoja käyttää Go talk now sovellusta

Go talk now sovellusta voi hyödyntää monella tapaa kommunikoinnin lisäksi:

- syy & seuraus harjoitteluun
- tehtävien vaiheiden harjoitteluun
- lukemisen harjoitteluun
- musiikin kuunteluun: toiminnoista voi lisätä painikkeeseen yhteyden mediasoittimeen
- videoiden katseluun: toiminnoista voi lisätä yhteyden videoon tai url-osoitteeseen

Luo musiikkisoitin:

1. Lataa musiikkia iTunes sovelluksella Apple musiikkiin iPadiisi
2. Luo soittolista
3. Aloita kuuntelemaan musiikkia soittolistalta
4. Kun soittolista on alkanut soimaan käytä GoTalk sovelluksen nappeja musiikin kontrollointiin

Muita kommunikointisovelluksia

DialoQ Talk

Widgit Go

TalkTablet

Grid for Ipad

Cboard AAC

Tämä kommunikointisovellus on maksuton ja saatavilla Androidille monella eri kielellä mukaan lukien suomenkielellä

Näiden sovellusten lisäksi on olemassa myös muita sovelluksia. Tärkeää olisi löytää se itselle toimivin vaihtoehto. Sopivan sovelluksen löytäminen selviää usein kokeilemalla, apua voi pyytää esimerkiksi apuvälinepalveluista.

Miten kommunikoinnin apuvälineen saa?

Hyödyllisiä sivustoja

Pääset siirtymään suoraan sivustolle Qr -koodista

Tikotuubi

AMME -kuvapankki

Tikoteekki

Papunet

HUS Tikoteekki: Go talk now - sovelluksen verkkokurssi

Kehitysvammaisten palvelusäätiön tietopankki

Lähteet

Attainment Company, (2022), *User's Guide*, Haettu 05.09.2022 osoitteesta: https://www.attainmentcompany.com/mwdownloads/download/link/id/1306

Papunet, (2022), *Puhetta tukeva, täydentävä ja korvaava kommunikointi eli AAC*, Haettu 20.08.2022 osoitteesta: https://papunet.net/tietoa/puhetta-tukeva-taydentava-ja-korvaava-kommunikointi-eli-aac

Tikoteekki, (2022), Puhetta korvaavat keinot, Haettu 10.09.2022 osoitteesta: https://www.kehitysvammaliitto.fi/tikoteekki/tietoa/puhetta-tukevat-keinot/

Tikoteekkiverkosto, (2022), *Miten kommunikoinnin apuvälineitä saa*, Haettu 1.6.2022 osoitteesta:https://tikoteekkiverkosto.fi/apuvalinepalvelut/miten-kommunikoinnin-apuvalineita-saa/

Tikotuubi,(2022) *Ohjeita GoTalk Now kommunikointiohjelman muokkaamiseen iPadissa,* Haettu 01.07.2022 osoitteesta: https://www.youtube.com/playlist?list=PL8Y61hmfMUb17QcDUYNUyjfFq2E9GjJr8

KEHITYSVAMMAISTEN
PALVELUSÄÄTIÖ

kvps.fi

#vastuullisuusteko

YHTEIS KUNNALLINEN YRITYS

TUETTU VEIKKAUKSEN TUOTOILLA